

Національна академія аграрних наук України

Інститут овочівництва і баштанництва НААН

**Інститут аграрних ресурсів та регіонального
розвитку НААН**

**КАТАЛОГ
ЗРАЗКІВ БУРЯКА СТОЛОВОГО
ЗА КІЛЬКІСНИМИ І ЯКІСНИМИ ОЗНАКАМИ**

Селекційне, 2023

УДК 635.11

Видається за рішенням Вченої ради Інституту овочівництва і баштанництва НААН (протокол № 11 від 27 жовтня 2023 р.)

Митенко І. М., Кормош С.М. Каталог зразків буряка столового за кількісними і якісними ознаками // Селекційне: Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2023. 26 с.

Авторський колектив: І. М. Митенко, кандидат с.-г. наук, С. М. Кормош, доктор с.-г. наук.

У каталозі наведено результати досліджень колекційних сортозразків вітчизняної та іноземної селекції за ботанічною класифікацією та цінними господарськими ознаками. Наведено аналіз генотипів фенотипового проявлення генів, відображено джерела для селекції за урожайністю, продуктивністю, вмістом корисних речовин і тривалістю вегетаційного періоду.

Каталог є початковим матеріалом для селекціонерів, аспірантів і спеціалістів.

Рецензент: Біленка О.М. к. с.-г. н, старший науковий співробітник Інституту овочівництва і баштанництва НААН

Відповідальний за випуск: Могильна О.М., кандидат с.-г. наук

© Інститут овочівництва і баштанництва НААН, 2023

© Митенко І.М., Кормош С.М.

ВСТУП.....	4
Розділ I Матеріали, методика та умови вивчення колекційних зразків виду буряка столового (<i>Beta vulgaris</i> L. ssp. <i>vulgaris</i> var. <i>conditiva</i> Alef.).....	5
Розділ 2 Характеристика колекційних зразків буряка столового.....	6
Сортотип Єгипетський (<i>Concult Aegypticu</i>).....	6
Сортотип Бордо (<i>Concul Bordo</i>).....	8
Сортотип Екліпс (<i>Concul Eclips</i>).....	18
Сортотип Ерфуртський (<i>Concult Bordo Erfurtskaja</i>).....	21
Сортотип Циліндричний (<i>Concult Cylinder</i>).....	24
Розділ 3 Джерела для селекції буряка столового.....	26
Джерела за стиглістю.....	26
Джерела за урожайністю коренеплодів.....	27
Джерела за масою коренеплоду.....	27
Список використаних джерел.....	28

ВСТУП

Буряк звичайний коренеплідний столовий відноситься до відділу – Квіткові, або Покритонасінні рослини (*Magholiopsida*, або *Angiospermae*), класу – Дводольні (*Dicotyledones*), підкласу – Каріофіліди (*Caryophyllidae*), порядку – *Centrosperme Engl*, коліна – *Betae Mog*, родини – Лободових, роду – Буряк (*Beta Tourn.*), виду – Буряк звичайний коренеплідний (*Beta vulgaris L.*), підвиду – Європейський коренеплідний (*ssp. Europaea Krassochk.*), групи різновидів – столовий, різновидності – Європейський культурний (*var. conditiva Alef.*) і поділяється на сортотипи: Єгипетський (*Concult. Aegypticu*), Бордо (*Concult. Bordo*), Екліпс (*Concult. Eclips*) і Ерфуртський (*Concult Bordo Erfurtskaja*) (схема).

Комплекс біологічно-активних речовин дозволяє вважати буряк цінним лікувально-дієтичним продуктом. Користь його обумовлена наявністю таких харчово-дієтичних компонентів у коренеплодах і в листках, як бетанін, бетаїн, рослинний цукор, вітаміни групи А, В, С.

Розроблений каталог представлено описаними характеристиками сортозразків за основними цінними господарськими ознаками: вегетаційний період; форма листкової розетки, пластинки, індекс форми коренеплоду, його забарвлення, форма і маса, забарвлення м'якуша, наявність кільцюватості, урожайність та товарність, стабільність ознак, стійкість до стеблуння та комбінаційна здатність.

Надається інформація про виявлені для селекції джерела, які тривалий час зберігали відповідну потенційну стійкість, урожайність і масу коренеплоду. Користуючись генофондом для селекції, за класифікаційними ознаками складено покажчик за різновидностями та сортотипами.

РОЗДІЛ 1

МАТЕРІАЛИ, МЕТОДИКА ТА УМОВИ ВИВЧЕННЯ КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ БУРЯКА СТОЛОВОГО

Головну увагу в каталозі зосереджено на характеристиці сортів, за основними цінними господарськими ознаками: вегетаційний період, форма листової розетки і пластинки, індекс форми коренеплоду, його забарвлення, форма і маса, забарвлення м'якуша, наявність кільцюватості, урожайність та товарність, стабільність ознак, стійкість до стеблуння та комбінаційна здатність. А також представлено інформацію про виявлені для селекції джерела, які за період досліджень зберігали відповідну потенційну стійкість, урожайність і масу коренеплоду.

Оцінку сортозразків проводили згідно наступним методичним рекомендаціям: «Методические указания по изучению и поддержанию мировой коллекции столовых корнеплодов» (1981), «Класифікатор видів овочевих культур» (1996), «Методика дослідної справи в овочівництві і баштанництві» (2001), «Сучасні методи селекції овочевих і баштанних культур» (2001), «Приемы анализа комбинационной способности ЭВМ программы для нерегулярных скрещиваний» (1991), «Руководство по апробации овощных культур и кормовых корнеплодов» (1982), «Методика проведення експертизи сортів на відмітність, однорідність та стабільність (ВОС)» (2021).

Аналіз колекційних зразків проводили в лабораторних умовах та польових сівозмінах розташованій у лабораторії селекції коренеплідних і малопоширених рослин ІОБ НААН Лівобережній Лісостеповій зоні України. Насіння у відкритий ґрунт висівали за схемою 70 см і 45 см між рядками та 8-10 см між рослинами у рядку, норма висіву – 12 кг/га. Досліджувані колекційні сортозразки порівнювали зі стандартами в залежності від сортотипу, їх розміщували через кожні 10 ділянок. Площа облікової ділянки становила від 4,2 до 20 м², без повторностей.

Морфотип оцінювали за відпрацьованою схемою класифікації, яка дозволяє швидко провести розподіл генотипів за відповідним різновидом і сортотипом.

* Назви російських зразків подано відповідно до російської орфографії.

РОЗДІЛ 2
Характеристика колекційних зразків буряка столового

Сортотип Єгипетський (*Concult. Aegypticu*)

Єгипетський плоский (Україна), К (ІОБ) – 00025

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		95-105
Форма листової розетки		Напівстояча
Форма листової пластинки		Видовжено-овальна
Колір листової пластинки	СІ	Червоно-зелений
Поверхня листка	с	Хвиляста
Колір черешка	Сv	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,9
Забарвлення коренеплоду	ru	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Плеската
Маса коренеплоду, г		330
Забарвлення м'якуша коренеплоду	GR	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		25-27
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Грибовская плоская (Росія), К (ІОБ) – 00026

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		93-100
Форма листової розетки		Напівстояча
Форма листової пластинки		Видовжено-овальна
Колір листової пластинки	СІ	Червоно-зелений
Поверхня листка	с	Хвиляста
Колір черешка	Сv	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,9
Забарвлення коренеплоду	ru	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Плеската
Маса коренеплоду, г		280
Забарвлення м'якуша коренеплоду	GR	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		24-26
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Libero RZ (Нідерланди), К (ІОБ) - 00071

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		95-105
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,8
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Плеската
Маса коренеплоду, г		220
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		31-33
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Носівський плоский (Україна), К (ІОБ) - 00018

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		95-105
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Гофрована
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,1
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Плеската
Маса коренеплоду, г		220
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		34-36
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Сортотип Бордо (Concult. Bordo)

Бордо харківський (Україна), К (ІОБ) - 00075

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-135
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Серцеподібна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Рожево-червоний
Індекс форми коренеплоду		0,9
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		230-300
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		37-39
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Рось 34/36 (Україна), К (ІОБ) - 00005

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		105-115
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,9
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		230
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		37-39
Стабільність ознаки урожайності (As), %		80-83

Бордо київський (Україна), К (ІОБ) - 00145

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Видовжено-овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,3
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневий
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		270
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		31-33
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Бордо 237 (Росія), К (ІОБ) - 00004

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,7
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		270
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		30-32
Стабільність ознаки урожайності (As), %		87-90

Валента (Росія), К (ІОБ) - 00191

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,7
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		250
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		28-30
Стабільність ознаки урожайності (As), %		85-87

Вировская (Росія), К (ІОБ) - 00192

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>C</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,9
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		250
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		37-39
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Делікатесний (Україна), К (ІОБ) - 00020

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		105-115
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Серцеподібна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,0
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		340
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		37-39
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Detroit 2- Nero RS (Нідерланди), К (ІОБ) – 00088

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,8
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		270
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		31-33
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Зміна (Україна), К (ІОБ) - 00074

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Рожевий
Індекс форми коренеплоду		0,8
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоний
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		230
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		40-42
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Столовая (Росія), К (ІОБ) - 00085

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,5
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		380
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		25-27
Стабільність ознаки урожайності (As), %		80-83

Красний шар (Росія), К (ІОБ) - 00190

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>C</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,5
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		330
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		34-36
Стабільність ознаки урожайності (<i>As</i>), %		85-90

Krasnyy shar (Польща), К (ІОБ) - 00047

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,0
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		380
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		31-33
Стабільність ознаки урожайності (<i>As</i>), %		80-83

Larka RZ (Нідерланди), К (ІОБ) - 00193

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,1
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		330
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		28-30
Стабільність ознаки урожайності (As), %		85-87

Кубанская борщевая (Росія), К (ІОБ) - 00019

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>C</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,2
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневе
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		370
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		28-30
Стабільність ознаки урожайності (As), %		85-87

Мулатка (Україна), К (ІОБ) - 00217

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>C</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,3
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		410
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		28-30
Стабільність ознаки урожайності (As), %		85-87

Okragly Cilmnoczez (Польща), К (ІОБ) - 00152

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>C</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,4
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневий
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		230
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		40-42
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Сквирський дар (Україна), К (ІОБ) - 00008

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-135
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Серцеподібна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,0
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричнєве
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		340
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		25-27
Стабільність ознаки урожайності (As), %		85-90

Crosby kcl (Польща), К (ІОБ) - 00030

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Видовжено-овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,2
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		220
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		34-36
Стабільність ознаки урожайності (As), %		85-90

Холодостойкая -19 (Білорусь), К (ІОБ) - 00031

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоний
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,5
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневий
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		270
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		31-33
Стабільність ознаки урожайності (As), %		85-90

Червона куля (Україна), К (ІОБ) - 00216

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		0,9
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневий
Форма коренеплоду		Округла
Маса коренеплоду, г		230
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		28-30
Стабільність ознаки урожайності (As), %		80-83

Сортотип Екліпс (Concult. Eclips).

Amer (Нідерланди), К (ІОБ) - 00006

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Видовжено-овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,5
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневий
Форма коренеплоду		Овальноокругла
Маса коренеплоду, г		300
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		25-27
Стабільність ознаки урожайності (As), %		85-87

Дій (Україна), К (ІОБ) - 00038

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		95-105
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Серцеподібна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>C</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Рожево-червоний
Індекс форми коренеплоду		1,5
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоний
Форма коренеплоду		Овальноокругла
Маса коренеплоду, г		380-440
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Присутня
Урожайність, т/га		53-56
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Місцева (Україна), К (ІОБ) - 00099

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Трикутна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,3
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневий
Форма коренеплоду		Овальноокругла
Маса коренеплоду, г		180
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		30-33
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Supreme (Греція), К (ІОБ) - 00037

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,3
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Овальноокругла
Маса коренеплоду, г		280
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		34-36
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Wodan F1 (Нідерланди), К (ІОБ) – 00001

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-130
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,2
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневий
Форма коренеплоду		Овальноокругла
Маса коренеплоду, г		250
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		28-30
Стабільність ознаки урожайності (As), %		80-83

Ліко (Україна), К (ІОБ) – 00137

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		105-115
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>C</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Рожевий
Індекс форми коренеплоду		1,5
Забарвлення коренеплоду	<i>ru</i>	Червоно-коричневий
Форма коренеплоду		Овальноокругла
Маса коренеплоду, г		280
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		37-39
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Сортотип Ерфуртський (Concult Bordo Erfurtskaja)

Багрянний (Україна), К (ІОБ) - 00076

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		135-145
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Гофрована
Колір черешка		Зелений
Індекс форми коренеплоду		2,0
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Темно-червона
Форма коренеплоду	<i>L</i>	Видовжено-конічна
Маса коренеплоду, г		290-450
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Яскраво-темно-бордове
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		34-36
Стабільність ознаки урожайності (As), %		87-90

Egavo (Нідерланди), К (ІОБ) - 00055

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		135-145
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,9
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Видовжено-конічна
Маса коренеплоду, г		370
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		31-33
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Местная (Грузія), К (ІОБ) - 00057

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		135-145
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,7
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Видовжено-конічна
Маса коренеплоду, г		400
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		28-30
Стабільність ознаки урожайності (As), %		82-85

Раннее чудо (Росія), К (ІОБ) - 00087

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		135-145
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Рожевий
Індекс форми коренеплоду		1,5
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Видовжено-конічна
Маса коренеплоду, г		420
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		37-39
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Одноростковая (Росія), К (ЮБ) - 00063

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		135-145
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		2,2
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Видовжено-конічна
Маса коренеплоду, г		420
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		25-27
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Подзимняя (Росія), К (ЮБ) - 00144

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		135-145
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Трикутна
Колір листкової пластинки		Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Хвиляста
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		2,3
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Видовжено-конічна
Маса коренеплоду, г		330
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		25-27
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Сортотип Циліндричний (Concult, Cylinder)

Вітал (Україна), К (ІОБ) - 00135

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		105-115
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки	<i>Cl</i>	Червоно-зелений
Поверхня листка	<i>C</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,5
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Циліндрична
Маса коренеплоду, г		280
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		37-39
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Nioronia (Італія), К (ІОБ) - 00129

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-135
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,3
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Циліндрична
Маса коренеплоду, г		280
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		34-36
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Опольський (Польща), К (ІОБ) - 00194

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-135
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,3
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Циліндрична
Маса коренеплоду, г		280
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		34-36
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

Регульський циліндр (Польща), К(ІОБ) – 00149

<i>Ознака</i>	<i>Ген</i>	<i>Показник</i>
Вегетаційний період, діб		115-135
Форма листкової розетки		Напівстояча
Форма листкової пластинки		Овальна
Колір листкової пластинки		Зелений
Поверхня листка	<i>c</i>	Гладка
Колір черешка	<i>Cv</i>	Червоний
Індекс форми коренеплоду		1,3
Забарвлення коренеплоду	<i>Rt</i>	Червоне
Форма коренеплоду		Циліндрична
Маса коренеплоду, г		280
Забарвлення м'якуша коренеплоду	<i>GR</i>	Червоне
Наявність кільцюватості		Відсутня
Урожайність, т/га		34-36
Стабільність ознаки урожайності (As), %		90-93

РОЗДІЛ 3 ДЖЕРЕЛА ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ БУРЯКА СТОЛОВОГО

Результати багаторічних досліджень дозволили провести градацію за стиглістю, врожайністю, масою коренеплоду всього генофонду. Розподіл колекції за основними ознаками дає можливість вибрати для роботи відповідні джерела. (табл. 3.1.)

Таблиця 3.1

Джерела за стиглістю

<i>Вегетаційний період, діб</i>	<i>Сортозразок</i>
Ранні – 95-105	Єгипетський плоский, Libero RZ, Носівський плоский, Дій
Середньоранні – 105-115	1491/06, 1515/06, Ліко, Делікатесний, Рось 34/36, Вітал
Середньостиглі – 115-135	Бордо харківський, Сквирський дар, Столовая, Okragly Cilmnoczez, Красный шар, Зміна, Crosby kcl, Холодостойкая, Бордо київський, Кубанская борщевая, Krasnyu shar, Мулатка, Бордо 237, Larka RZ, Вировская, Валента, Detroit 2- Nero RS, E 407 SV, Supreme, Amer, Wodan F1, Опольський, Nioronia, Регульський циліндр
Середньопізні – 135-145	Багрянний, Раннее чудо, Местная (Грузія), Подзимняя, Одноростковая, Egavo

Таблиця 3.2

Джерела за урожайністю коренеплодів

<i>Урожайність, т/га</i>	<i>Сортотразок</i>
Низька (25 -30 т/га)	Єгипетський плоский, Сквирський дар, Столовая, Мулатка, 1515/06, Amer, Местная, Подзимняя, Одноростковая, Червона куля, Раннее чудо, Larka RZ, Валента, E 407 SV, Wodan F1, Supreme
Середня (31-36 т/га)	Носовский плоский, Libero RZ, Красный шар , Холодостойкая, Krasnyy shar, Бордо київський , Бордо 237, Detroit 2-Nero RS, Місцева, 1491/06, Egavo, Регульський циліндр, Опольський, Nioronia
Висока (37- 42 т/га)	Вітал, Делікатесний , Рось 34/36, Зміна, Okragly Cilmnoczez, IU 047541, Вировская, Ліко, Раннее чудо, Бордо харківський
Дуже висока (43 т/га і більше)	Дій, Багрянний, Кубанская борщевая

Таблиця 3.3

Джерела за масою коренеплоду

<i>Маса коренеплоду, г</i>	<i>Сортотразок</i>
170-220	Носовский плоский, Libero RZ, Crosby kcl, Мулатка
225-270	Бордо харківський, Бордо 237, Detroit 2- Nero RS, Валента, Вировская, Wodan F1
275-330	Єгипетський плоский, Laska RZ, E 407 SV, 1515/06, Ліко, Amer, Подзимняя, Вітал, Регульський циліндр, Nioronia, Опольський
335-390	Сквирський дар, Столовая, Делікатесний, Krasnyy shar, Supreme, 1491/06, Дій, Egavo, Багрянний
395-450	Кубанская борщевая, Местная, Раннее чудо, Одноростковая

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Охорона прав на сорти рослин (овочеві, баштанні культури та картопля) / [ред. В.В. Волкодав]. – К.: Алефа, 2004. – №1. – Ч.2. – С. 98-103.
2. Горова Т.К. Класифікатор видів овочевих культур: *Beta vulgaris* L. / Т.К. Горова, – Харків: ІОБ УААН, 1996. – 86 с.
3. Культурная флора СССР. Корнеплодные растения / [ред. В.Т. Красочкин]. – Л.: Колос, 1971. – Т.19. – С. 7-266.
4. Довідник по захисту овочевих і баштанних культур від шкідників, хвороб та бур'янів / [ред. В.Й. Тимченко]. – К.: Урожай, 1993. – 224 с.